

Kako je torej razmerje, ako ogrsko ali hrvatsko sodišče dovoli dražbo po poprejšni rubežni in cenitvi in naprosi za opravo tudeželno sodišče, ter da naj se mu izroči skupilo? Po našem mnenji tudeželno sodišče odredi opravo dovoljene rubežni in prodaje, skupila pa potem ne dpošlje dovolilnemu inozemskemu sodišču, nego je samo razdeli. Napominana min. naredba, kakor rečeno pravi, da je dovoljeno, zvršilo opraviti po propisih eksek. reda. In ker je dovoljena tudi dražba, mora jo opraviti. Skupila pa ne odpošlje, zato ne, ker je vse zvršilo presojeti po propisih našega zakona, le-ta pa razdelitev skupila prepušča jedino le zvršilnemu sodišču.

Kako pa je naopak, ako treba na podlogi listin, recimo razsodb, katere je izdalo tudeželno sodišče, a jih je zvršiti na Ogrskem, odnosno na Hrvatskem? Prav zato, ker ta tuja sodišča dovoljuje tudi prodaje in instituta zvršilnih sodišč ne poznajo, dovolilo bode tudeželno pravdno sodišče tudi prodajo in za opravo zaprosilo pristojno ogrsko ali hrvatsko sodišče. Propisi eksekucijskega reda o izvršilnih sodiščih veljajo le za tuzemstvo, torej je v dovolitev prodaje le tedaj pristojno drugo sodišče kakor pravdno, ako je opraviti jo v tuzemstvu. Če bi dovolitev prodaje prepuščali ogrskemu ali hrvatskemu sodišču, tedaj bi upnik nikdar ne dospel do plačila, ker bi se ona sodišča ne smatrala pristojna v tako dovolitev.

Iv. Kavčnik.

Kedaj je menični plačilni nalog zvršljiv?

Po §-u 300. obč. sod. r. je bilo za plačilo, katero se je v razsodbi naložilo stranki, določiti 14-dnevni rok. Zakon z dne 27. aprila 1873, št. 66. drž. zak. je določal v §-u 75. 8-dnevni rok za plačilo prisojene tirjatve. Cesarska naredba z dne 25. maja 1855, št. 95. drž. zak. določala je 14-dnevni rok za plačilna povelja v mandatnem postopanju, naredba justičnega ministerstva z dne 25. januarija 1850, št. 52. drž. zak. za menične plačilne naloge 3-dnevni rok in patent z dne 9. aprila 1782, št. 41. zb. pr. zak. za trgovinske stvari 3-dnevni plačilni rok. Vsi

ti plačilni rokovi šteli so se po smislu dvornega dekreta z dne 20. junija 1782, št. 35. zb. pr. zak. od dneva, ko se je zavezancu vročila razsodba, ali v malotnem postopanju večasi tudi od dneva, ko se je razsodba ustno razglasila. Izjema je veljala samo za trgovinske stvari. Tu se je tridnevni plačilni rok štel še le od časa, ko je razsodba postala pravomočna, oziroma ko je potekel 8-dnevni rok za apelacijo ali revizijo. Tudi to izjemo je uvedla samo praksa, ker bi sicer bilo tirjatve iz razsodb v trgovinskih stvareh plačati poprej, nego li je razsodba stopila v pravno moč, a to bi bil pravniški nesmisel.

V novem civ. pr. r. (zak. z dne 1. avgusta 1895, št. 113 drž. zak.) pa § 409. ukazuje za vse pravnomočne stvari enakomerno, da je plačilni rok v razsodbi določiti na štirinajst dni, ako v tem zakonu ni posebe drugače določeno. Ta 14-dnevni rok velja torej tudi za malotne, trgovinske in menične stvari. Dalje pa določa § 409. civ. pr. r. v zadnjem odstavku izrecno, da začnjenja ta 14-dnevni rok z dnevom, ko je stopila naredba v moč.

Po §-u 557. civ. pr. r. se v meničnem plačilnem nalogu. tožencu zapove, da plača v neodložljivem roku treh dni. Civilnopravni red pa nikjer nima izrecnega določila, kedaj začne teči tridnevni plačilni rok za menične plačilne naloge. Nehote se torej vsiljuje sklep, da velja splošno določilo §-a 409. civ. pr. r. tudi za plačilne naloge v meničnih sporih, da začne tudi tukaj plačilni rok šele teči, ko postane plačilni nalog že pravomočen. Ako torej toženec ne vloži pravočasno prigovora, moral bi potem plačati v 6 dneh od dneva, ko se mu je vročil plačilni nalog. Saj imajo menični plačilni nalogi, ako stopijo v pravno moč, isto veljavo, kakor razsodbe, plačilni nalogi v menično-pravnem postopanju nadomeščajo razsodbe in rešijo konečno celo postopanje, ako se toženec pravočasno ne brani. Zakonodavec je hotel v §-u 409. civ. pr. r. očitvidno odstraniti vse razlike poprejšnjih zakonov glede plačilnega roka za tirjatve, v razsodbah prisojene, ob jednem pa jasno določiti, kedaj začne teči plačilni rok, kar v poprejšnjih zakonih tudi nikjer ni bilo jasno izrečeno. Ako je pa to resnica, mora tudi ta zakonodavčev namen podpirati mnenje, da velja določilo zadnjega odstavka §-a 409. civ. pr. r. tudi za plačilne naloge v menično-pravnem postopanju.

Vzlic temu pa je to mnenje napačno. Pred vsem je § 409. civ. pr. r. vvrščen v prvo poglavje drugega razdelka drugega dela civilnopravnega reda, torej v poglavje, ki govori jedino le o razsodbah. Akoprav menični plačilni nalogi v marsikaterem oziru nadomeščajo končno razsodbo, vendar nikakor ni dopustno, da bi določila, ki veljajo za razsodbe, uporabljali tudi na menične plačilne naloge. Razsodbe rešujejo praviloma in imajo namen rešiti spor med obema strankama; tožencu je dati vsaj priložnost, da se brani, predno se izda razsodba. Menični plačilni nalogi pa se izdajo na jednostranski tožiteljev predlog; toženec poprej niti priložnosti nima, da bi se branil. Radi tega imajo menični plačilni nalogi le pogojno veljavo; isti ostanejo v veljavi, ako se toženec pravočasno ne brani. Ako se pa toženec upre, tedaj izgubi plačilni nalog veljavo in na njegovo mesto mora stopiti razsodba.

Določilo zadnjega odstavka §-a 409. civ. pr. r. je izjema od splošnega določila §-ov 124. in 125. civ. pr. r., ki določujeta, da začne rok teči s prvim dnevom potem, ko se je stranki vročila rešitev, s katero se je rok določil, torej tukaj s prvim dnevom po vročitvi plačilnega naloga. Izjeme je pa pri tolmačenju treba utešnjevati, ne pa razširjati, — torej tudi izjemnega določila v zadnjem odstavku §-a 409. civ. pr. r. ni smeti razširjati na menične plačilne naloge.

Sicer pa izhaja že iz besedila §-a 557. civ. pr. r. samega, da je tridnevni plačilni rok pri meničnih plačilnih nalogih računati od vročitve, ne pa še le od tedaj naprej, ko plačilni nalog postane pravomočen. § 557. civ. pr. r. določa namreč, da je prigovor proti meničnemu plačilnemu nalogu podati v istem času, kakor bi se sicer moralo plačati, t. j. ne samo v prav tako dolgem roku, nego v času, ki se začne in ki neha tedaj, kakor čas za plačilo. Ako ta stavek obrnemo, se isti glasi, da je tirjatev iz meničnega plačilnega naloga plačati v istem času, ki je določen za prigovor. Da pa je prigovor podati v 3 dneh po vročitvi plačilnega naloga, ne pa še le 4., 5. ali 6. dan po vročitvi, o tem pač ni dvoma. Iz tega torej tudi izhaja, da mora toženec tirjatev iz meničnega plačilnega naloga plačati v 3 dneh po vročitvi, in da sme tožitelj že 4., ne pa morda šele 7. dan po vročitvi predlagati zvršilo, ako toženec do tedaj

ni niti plačal, niti vložil prigovora. Najbolj jasno pa izhaja iz §-a 559. civ. pr. r., da je to mnenje pravilno. Določilo tega paragrafa izključuje vsak dvom o tem. § 559. civ. pr. r. piše namreč, da veljajo določila §-ov 550. do 554. civ. pr. r. primerno tudi za menično pravno postopanje, ako se je predlagalo, da izdaj sodišče plačilni nalog. § 550. civ. pr. r. določa izrecno, da se šteje 14-dnevni rok, v katerem naj toženec plača tirjatev iz plačilnega naloga v mandatnem postopanju, od sprejema plačilnega povelja. Ako bi zakon ne imel določila §-a 559. civ. pr. r., bilo bi v prvi vrsti to določilo smisloma vporabiti tudi na menične plačilne naloge, s katerimi imajo plačilni nalogi v mandatnem postopanju gotovo več sličnosti, nego li rzsodbe, in že tedaj bi ne bilo moči več dvomiti, da teče tridnevni plačilni rok meničnih plačilnih nalogov od vročitve naprej.

Sicer 14-dnevni, v §-u 550. civ. pr. r. za plačilne naloge v mandatnem postopanju določeni plačilni rok ne velja za menične plačilne naloge, in § 559. civ. pr. r. pravi samo, da je določila §-a 550. civ. pr. r. le primerno, torej ne popolnem in doslovno porabiti tudi za menične plačilne naloge, vendar ni dvomiti, da je uprav določilo §-a 550. civ. pr. r., kedaj začne teči plačilni rok, vporabiti tudi za menične plačilne naloge. Zakonodavec najbrže prav iz tega razloga o začetku plačilnega roka v §-u 557. civ. pr. r. ni določil nič posebnega, ker je že itak določilo §-a 550. civ. pr. r. v zvezi z določilom §-a 559. civ. pr. r. jasno dovolj.

Zvršljiv je plačilni nalog, kedar je smeti na njega podlogi zahtevati zvršilo, in to je smeti zahtevati, kedar poteče plačilni rok, ako toženec do takrat ni plačal. Menični plačilni nalog je torej zvršljiv 4. dan potem, ko se je dostavilo tožencu, ako toženec do takrat ni vložil prigovora. V tem oziru torej novi civilnopravdni red ni predrugačil poprejšnjih zakonov.

Dr. R. Pipuš.

